លេខ: .... ស.ខ.ក.ក.

អារម្ភកថា

២០០០ឆ្នាំប្រវត្តិសាស្ត្រនៃទឹកដីខ្មែរ គ្មានអ្នកណាម្នាក់អាចបដិសេធន៍បានថាទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោមមិនមែនជាទឹកដីរបស់ខ្មែរនោះទេ។ ប្រជារាស្ត្រខ្មែរជាអ្នកកាប់ខ្លាឆ្លាព្រៃកសាងទឹកដីកម្ពុជាក្រោម មុនគេបង្អស់។ ប្រជារាស្ត្រខ្មែរមិនមែនជាជាតិសាសន៍រសាត់អណ្តែតតាមទូកតាមកាណូតវាតទីយកទឹកដីនៃប្រទេសជិតខាងនោះទេ គឺមានកំណើតកើតនៅលើទឹកដីកម្ពុជាក្រោមតែម្តង។

កម្ពុជាក្រោម កាលពីដើមឡើយហៅថា នគរហ្វូណន មានព្រះមហាក្សត្រីយានី លីវ យី និងព្រះបាទហ៊ុន ទៀន សោយរាជ្យជាបឋមក្សត្រដំបូងបង្អស់នៃរាជវង្សខ្មែរ រហូតដល់បង្កើតបានទៅជាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នៅក្នុងគ្រឹស្តសករាជ ៥៥០ ក្រោមព្រះរាជកិច្ចដឹកនាំនៃការបង្រួបបង្រួមរបស់ព្រះករុណាព្រះបាទភវវរ្ម័ន រវាងនគរចេនឡា និងហ្វូណន គេពុំទាន់មានឃើញវត្តមាននៃជនជាតិយួននៅលើទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាថ្មីនេះនៅឡើយទេ។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៦១៨ ក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទ ជ័យជេដ្ឋាទី២ ទើបឃើញមានវត្តមានជនជាតិយួនដំបូងបង្អស់នៅលើទឹកដីខ្មែរ គឺតាមរយៈការរៀបអភិសេកព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ ជាមួយកូនស្រីទី៩ របស់ស្តេចយួនឈ្មោះ ង្វៀង សាយវៀង។

កាលពីថ្ងៃទី០៥ និងថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៤ថ្មីនេះ លោក ត្រឹង វ៉ាន់ថុង អ្នកនាំពាក្យនៃស្ថានទូតវៀតណាម ប្រចាំព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានថ្លែងបំភ្លៃការពិតនៃប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរថា ទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោមជាទឹកដីរបស់វៀតណាមយូរហើយ ហើយដែលថាបារាំងបានកាត់ទឹកខ្មែរកម្ពុជាក្រោមឲ្យវៀតណាមពុំមានមូលដ្ឋានឡើយ។ នេះជាភាសាអ្នកការទូតវៀតណាមមើលងាយប្រជារាស្ត្រខ្មែរយ៉ាងខ្លាំង ដែលយើងមិនអាចទទួលបានជាដាច់ខាត។

ដើម្បីកុំឲ្យមានការបំភ្លៃបំផ្លីសប្រវត្តិសាស្ត្រតទៅទៀត អង្គការ-សមាគមខ្មែរកម្ពុជាក្រោម បានចងក្រងឯកសារដ៏សង្ខេបនេះជាភស្តុតាងបញ្ជាក់ជូនសាធារណមតិជាតិ-អន្តរជាតិ ជាពិសេសរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាមថា ទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ជាទឹកដីរបស់ខ្មែរពិតប្រាកដមិនអាចប្រកែកបាន ការត្រួតត្រារបស់អាជ្ញាធរវៀតណាមសព្វថ្ងៃ គឺជាការត្រួតត្រាបែបអាណានិគមបន្តពីអាណានិគមបារាំងតែប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រជារាស្ត្រខ្មែរនៅតែចាត់ទុកថា ទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោម ជាទឹកដីរបស់ខ្មែរ យួនកាន់កាប់សព្វថ្ងៃគឺជាការខុសច្បាប់។

អង្គការ-សមាគមខ្មែរកម្ពុជាក្រោម សូមអភ័យទោសចំពោះការមិនបានលើកយកភស្តុតាងនានាដ៏ច្រើនរាប់មិនអស់មកបញ្ជាក់ក្នុងឯកសារនេះ ដោយសារពេលវេលា និងលទ្ធភាព។ យើងខ្ញុំនឹងខិតខំស្រាវជ្រាវថែមទៀត ដើម្បីបោះពុម្ពជាសៀវភៅឲ្យបានល្អនៅពេលអនាគត។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី០៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤

គណៈកម្មការស្រាវជ្រាវ

លោក ថាច់ សេដ្ឋា ប្រធាន លោកគឹម សកល , លោក សឺន យឿង សមាជិក លោក សឺន ជុំជួន, ព្រះតេជគុណ ពេជ្រ ប៊ុនថន,ព្រះតេជគុណឡាយ ឡាត, លោក គឹម ខាយ, លោក ថាច់ ធី, លោកថាច់ ភឿន លោក ស៊ឺន សុផា អ្នកស្រី ព្រំ យ៉ាង

ទីស្នាក់ការ: ផ្ទះលេខ ៧២ ផ្លូវលេខ ៤២៦A ភូមិគោកឃ្លាង សង្កាត់ភ្នំពេញថ្មី
ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា; ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥) ៧៨ ៨៩៨ ៨៨២ / ៩៣ ៤៧ ៤៧ ០៦
អាសយដ្ឋានអ៊ីមែល: thachsetha13@gmail.com, kkcpressoffice@yahoo.com
Website: khmerkromngo.org; Facebook: khmerkkcommunity

លោកឧកញ៉ា ឡុង បានទទួលមរណភាពនៅក្នុងអាយុ ៨៩ឆ្នាំ នៅក្រោមរជ្ជកាលរបស់ព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ (គ.ស.១៦១៨) លោកពុំមានកូនប្រុសបន្តវេនទេ ។

លោក ម៉ឺន ជ័យ ជាអ្នកបន្តវេន។ ម៉ឺន ជ័យ ត្រូវបានតែងតាំងជាចៅហ្វាយស្រុកបាសាក់ក្រោមងារជាឧកញ៉ា ទេសវង្សា តែងតាំងដោយព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ ដើម្បីជំនួសឧកញ៉ា ឡុង ។

ឧកញ៉ា ទេសវង្សា ម៉ឺន ជ័យ បានទទួលមរណភាពនៅក្នុងជន្មាយុ ៨៣ឆ្នាំ នៅក្រោមរជ្ជកាលរបស់ព្រះអង្គចន្ទ ម៉ឺន ជ័យ បានតែងតាំងប្អូនប្រុសរបស់ខ្លួន ចៅពញាពេជ្រ ធ្វើជាចៅហ្វាយខេត្តបាសាក់នៅក្នុងឆ្នាំ១៦៥៥ ។ ចៅពញាពេជ្រ បានរស់នៅខ្វែងខ្សាច់ក្នុងខេត្តពលលាវ។ លោកបានទទួលមរណភាព នៅក្នុងជន្មាយុ ៧៥ឆ្នាំ ។

ចៅពញា មៅ បានបន្តវេនពីឪពុករបស់ខ្លួន ចៅពញាពេជ្រ នៅក្រោមរជ្ជកាលព្រះបាទ បទុមរាជាទី៣ (គ.ស.១៦៦០- គ.ស.១៦៧២)។ ចៅពញាមៅ បានទទួលមុខងារជាឧកញ៉ាអាធិករវង្សានិងបានកសាងនូវបន្ទាយសីមាមួយទៀតនៅ "ពុតធ្លេ" នៅក្នុងខេត្តពលលាវ ។ លោកបានទទួលមរណភាពនៅក្នុង អាយុ ៩៨ឆ្នាំ ដោយបានបន្សល់ទុកកូនប្រុសម្នាក់ឈ្មោះ ម៉ឺន តាត ជាអ្នកបន្តវេន។

ម៉ឺន តាត ជាមន្ត្រីស្ថិតក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទ ស្រីធម្មោរាជា ក្នុងឆ្នាំ១៧១៦ ម៉ឺន តាត ដែលត្រូវបានតែងតាំងជាចៅហ្វាយខេត្តបន្ទាប់ពីឪពុករបស់ខ្លួននោះ បានបង្ខំចិត្តផ្លាស់ទីក្រុងរបស់ខ្លួននៅពុតធ្លេ ខេត្តពលលាវ ទៅនៅឃ្លាំងវិញ ដែលជាអតីតទីក្រុងរបស់ស្និទ្ធភូបាលតាត ទីនោះមានយុទ្ធសាស្ត្រល្អជាង ។

ម៉ឺន តាត បានធ្វើឲ្យប្រទេសមានសន្តិភាព យកចិត្តទុកដាក់នឹងការងារសង្គមនិងសាសនា និងការរៀបចំទឹកដី ។ លោកបានអញ្ជើញមកកម្ពុជា ដើម្បីនិមន្តព្រះសង្ឃ ដែលមានការចេះដឹងជ្រៅជ្រះ ដើម្បីបង្រៀន "ធម្មវិន័យ" ដល់ព្រះពុទ្ធសាសនិកជននៅកម្ពុជាក្រោម ។

"ម៉ឺន តាត" បានទទួលមរណភាពនៅក្នុងអាយុ ៩០ឆ្នាំ បន្សល់ទុកកូនប្រុសម្នាក់ឈ្មោះ សួរ ។

ម៉ឺន សួរ ជំនួសឪពុករបស់លោកនៅឆ្នាំ១៧៥៨ នៅក្រោមរជ្ជកាលរបស់ព្រះស្រីសុរិយោពណ៌(ព្រះឧទ័យទី២ គ.ស.១៧៥៨ - គ.ស.១៧៧៥) ។ ម៉ឺន សួរ បានតវ៉ាប្រឆាំងការលុកលុយរបស់អណ្ណាម នៅក្នុងតំបន់បាយនៅ និងបានផ្ញើរបាយការណ៍ទៅថ្វាយព្រះមហាក្សត្រនៃប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីទទួល បាននូវកំម្លាំងបន្ថែម ដើម្បីប្រឆាំងជាមួយពួកអណ្ណាម ។ លោកបានទទួលមរណភាពនៅក្នុងអាយុ ៧១ឆ្នាំ ។ កូនប្រុសរបស់លោកឈ្មោះ ម៉ឺន ណៃម បានជំនួសលោកនៅឆ្នាំ១៧៩៦ នៅពេលព្រះបាទអង្គអេង (គ.ស. ១៧៩៦ - គ.ស.១៨០៦) ពេលនោះប្រទេសកម្ពុជា បានឆ្លងកាត់នូវជំណាក់កាលដ៏លំបាក ដែល បានបន្តដល់ក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទអង្គចន្ទទី២ (គ.ស.១៨០៦ - គ.ស.១៨៣៤) និងនៅក្រោមរជ្ជកាលម្ចាស់ ក្សត្រីយ៍អង្គម៉ី (គ.ស.១៨៣៤ - គ.ស.១៨៤១)។ ម៉ឺន ណៃម ដែលបានរក្សាការតស៊ូទល់នឹងកងទ័ពអណ្ណាម នោះបានទទួលមរណភាពនៅក្នុងអាយុ ៨៩ឆ្នាំ ។

អំពីការទាតទីទឹកដីរបស់យួន ចូលមកទឹកដីកម្ពុជាក្រោម

ដើមកំណើតនៃជនជាតិយួន

ជនជាតិយួនមានដើមកំណើតនៅប្រទេសចិនប៉ែកខាងត្បូង ក្នុងខេត្តយូនណាន តាមវាលទំនាបនៃទន្លេយ៉ង់សេ Yang Tse ។ ពួកនេះមានឈ្មោះដើមហៅថា ណាមវៀត (Namviet) ង៉ានណាម, ណាមវ៉ៃ, អាណ្ណាម ដាយវៀត ឬយូអើ (Yue) ដែលខ្មែរយើងហៅថាឈ្មោះថា យួនៗនោះ។ ពូជសាសន៍យួនគ្មានជាប់ពូជ អំបូរជាមួយខ្មែរមនទេ។ យួនបានប្តូរឈ្មោះទៅជាវៀតណាមរហូតសព្វថ្ងៃ ក្នុងរជ្ជកាលស្តេចយ៉ាឡុង ឆ្នាំ១៨០២ ហើយត្រូវបានចិនទទួលស្គាល់ក្នុងឆ្នាំ១៨០៤ ។

ការវាតត្បាតនៃជាតិយួនមកលើដែនតុងកឹង

ដែនតុងកឹង ឬដីទំនាបទន្លេក្រហម (Delta du Fleuve Rouge ឬ Red River Delta) ដែលយួន ហៅថា "បាក់កី" (Bac KY) ឬដែលយួនកុម្មុយនិស្តនិយមហៅថា "បាក់បូ" (Bac Bo) ជាដីរបស់កុល សម្ពន្ធ័ម៉េវ (Meo) ម៉យ (Mois) ថៃ (Thai) មិន (Man) ។ ល ។

លុះដល់ឆ្នាំ១១១ មុនគ.ស ទើបជនជាតិយួនវាតទីមកលើតំបន់នេះ។ គេតាំងរាជធានីមួយឈ្មោះថា ក្រុងដុងគិញ (Dong Kinh) ដែលក្រោយមកប្តូរមកជា ហាណូយ រហូតសព្វថ្ងៃ។ ចំណែកឯជនជាតិដើមក៏នាំគ្នាភៀសខ្លួនឡើងទៅនៅលើភ្នំអស់ទៅ។ តុងកឹង ឬបាក់កីនេះ ស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតត្រាចិនប្រហែល ១០០០ឆ្នាំ គិតពីឆ្នាំ១១១ មុនគ.ស រហូតដល់ឆ្នាំ៩៣៩ នៃគ.ស ។

ការវាតទីរបស់ជនជាតិយួនមកលើនគរចំប៉ា

នគរចាម ឬចំប៉ានេះ លាតសន្ធឹងតាមឆ្នេរសមុទ្រចិន ចាប់តាំងពីខេត្តក្វាងបិញ (Quang Binh)រហូតដល់ខេត្តផាន់ ធៀក (Phang Thiet)។ ជនជាតិយួនបានវាតទីយកនគរចំប៉ាពីចាម ចាប់តាំងពីពី គ.ស៦០៥ រហូត គ.ស១៩៧០ គេប្រែ ឈ្មោះហៅថា អាណ្ណាម ឬ ដែលយួននិយមហៅថា "ទ្រុងកី" (Trung Ky) ពួកកុម្មុយនិស្តហៅថា "ទ្រុងបូ" (Trung Bo) ដែលមានរាជធានីឈ្មោះ ក្រុងវេ៉ (Hue) ។ ទឹកដីចាម ត្រូវបានពួកយួនទន្ទ្រានយកទាំងស្រុង នៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី១៧។

ការវាតទីរបស់យួនមកលើទឹកដីកម្ពុជាក្រោម

ក្នុងមហិច្ឆតាលេបត្របាក់យកទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោម យួនប្រើមធ្យោបាយជាយុទ្ធសាស្ត្រច្រើនជាងយកទឹកដីចំប៉ា។ យួនបានអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រយូរអង្វែងរហូតជាង ៣០០ឆ្នាំ គឺពីឆ្នាំ១៦១៨ ដល់ ឆ្នាំ១៩៤៩ ទើបយកកម្ពុជាក្រោមបាន ប៉ុន្តែមិនមែនមានន័យថា យួនយកទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោមស្របច្បាប់នោះទេ ។

យុទ្ធសាស្ត្រទី១ យកស្រីស្អាត បុណ្យសក្តិ លុយកាក់ មកទាក់ទាញស្តេចខ្មែរ និងមន្ត្រីខ្មែរ
យុទ្ធសាស្ត្រទី២ បង្ហូរចូលនៃជនជាតិយួន រួចបញ្ចៀតតាំងទីលំនៅលើទឹកដីខ្មែរ
យុទ្ធសាស្ត្រទី៣ កកូរកកាយផ្ទៃក្នុងឲ្យមានជម្លោះ រួចមកជួយធ្វើអន្តរាគមន៍

ល្បិចកលហោជីមិញ ក្នុងការវាតទីយកទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោម

ដើម្បីយកទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោមឲ្យបានពេញលេញ ហោជីមិញ (មេដឹកនាំដ៏ល្បីល្បាញបំផុតរបស់យួន) បានប្រើល្បិចកលដ៏ប៉ិនប្រសព្វក្នុងរូបភាពនយោបាយ ឯកភាពជនជាតិវៀតណាម ឯកភាពទឹកដីវៀតណាម (Unitleation des Ky) ក្រោមការដឹកនាំរបស់បក្សកុម្មុយនិស្តឥណ្ឌូចិន ដែលមានហោជីមិញជាប្រធាន។ នយោបាយទុច្ចរិតដែលហោជីមិញធ្វើដើម្បីយកដីខ្មែរគឺ

១-ទាមទារឯករាជ្យ ឯកភាពជនជាតិយួន។

២-ដេញបារាំងចេញពីឥណ្ឌូចិន ។

៣- ត្រួតត្រាឥណ្ឌូចិនជំនួសបារាំង

ហូជីមិញបានដើរតួរជាតំណាងប្រជាពលរដ្ឋទាំងឡាយនៅឥណ្ឌូចិន តាំងពីឆ្នាំ១៩១៩។ កាលនោះហូជីមិញបានធ្វើញត្តិមួយក្នុងនាម ឥណ្ឌូចិន សុំចូលជួបលោកប្រធានាធិបត្តីអាមេរិក វៀលសឺន (Woodrow Wilson, ៤ មីនា ១៩១៣ - ៤ មីនា ១៩២១) នៅក្រុងប៉ារីស ។

ផ្ដើមកេណ្ឌមនុស្សជីកព្រែកខ្វាត់ខ្វែង ដែលពួកអាណានិគមយួនហៅថា នយោបាយទឹកដើម្បីស្រោចស្រប ដំណាំកសិកម្ម ។ ផ្ទុយទៅវិញក្រោយពីជីកព្រែករួច អាជ្ញាធរអាណានិគមវៀតណាមបែរជាបញ្ជូនប្រជាជនយួនទៅរស់នៅតាមភ្លឺព្រែកទាំងនោះ ហើយក៏ចាប់ផ្ដើមចែកដីស្រែជាថ្មីឡើងវិញ។ ពេលនោះ ហើយដែលប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរត្រូវធ្លាក់ខ្លួនក្រីក្រវេទនាជាទីបំផុត ព្រោះពុំមានដីស្រែចំការ និង មុខរបរពិត ប្រាកដហើយក៏បង្ខំចិត្តដើរស៊ីឈ្នួលប្រជាជានយួនតាមតំបន់ផ្សេងៗ ។ រីឯជនជាតិយួនវិញ គេបានប្រជ្រៀតចូលរស់នៅក្នុងតំបន់ខ្មែរ និងមានដីស្រែចំការយ៉ាងច្រើនក្រាស់ក្រែលថែមទៀត ។ បច្ចុប្បន្ននៅពេលប្រជារាស្ត្រខ្មែរធ្លាក់ខ្លួនក្រីក្រ ពួកជនជាតិយួន (មិនដឹងបានប្រាក់មកពីណា) បានដើរទិញដីស្រែ ចំការរបស់ប្រជាពល រដ្ឋខ្មែរ ដែលនៅសេសសល់បន្តិចបន្តួចជាដង្ហើមចុងក្រោម។ ដូច្នេះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរត្រូវក្លាយជាទាសករ នៅលើទឹកដីកំណើតរបស់ខ្លួនយ៉ាងវេទនាបំផុត ។ ចំណែកឯក្រុមហ៊ុន សិប្បកម្ម រោងចក្រ ពិសេសរោង ចក្រកាត់ដេរសម្លៀកបំពាក់ អាជ្ញាធរអាណានិគមវៀតណាម មិនបានពង្រីកទៅ ដល់តំបន់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ រស់នៅឡើយ ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី០៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤

វេទិកាសាធារណៈ ស្ដីពី ទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោម
រៀបចំដោយ អង្គការ សមាគមខ្មែរកម្ពុជាក្រោម
រាជធានីភ្នំពេញថ្ងៃទី ០៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤

ខ្មែរលើ ខ្មែរកណ្ដាល ខ្មែរក្រោម គឺជាខ្មែរតែមួយ

ទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ជាទឹកដីរបស់ខ្មែរ

ខ្មែរលើ ខ្មែរកណ្ដាល ខ្មែរក្រោម គឺជាខ្មែរតែមួយ

បុរេប្រវត្តិសាស្ត្រទឹកដីកម្ពុជាក្រោម

កាលណានិយាយពីទឹកដីកម្ពុជាក្រោម យើងមិនអាចកាត់ផ្តាច់ ដោយមិននិយាយពីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបាននោះទេ ព្រោះកាលពីដើមឡើយ ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមជាទឹកដីកម្មសិទ្ធិរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

លោក Dauphin Meunier អនុប្រធានសមាគមភូមិសាស្ត្រ និងសេដ្ឋកិច្ចបារាំង បានសរសេរអំពីបុរេប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរថា ប្រជារាស្ត្រកម្ពុជា ដែលគេស្គាល់ថាជាប្រជារាស្ត្រខ្មែរនោះ បានបង្កើតឡើងដោយក្រុមអូស្ត្រូអាស៊ីយ៉ាទិក (Austro Asiatique) ហើយបានតាំងលំនៅក្នុងឧបទ្វីបឥណ្ឌូចិនប្រហែលជាម្ភៃសតវត្សរ៍មុនគ្រិស្តសករាជ។ លោក Dauphin Meunier បានសរសេរបញ្ជាក់ថា ប្រជារាស្ត្រទាំងឡាយនៅឥណ្ឌូចិនមានតែប្រជារាស្ត្រខ្មែរទេ ដែលបានតាំងទីលំនៅមុនគេបង្អស់។ លុះដល់សតវត្សរ៍ទី១៣ ទើបឃើញមានជនជាតិអណ្ណាម សៀម និងភូមា។

លោក Andre Migot បានចម្លងឡើងវិញនូវផែនទីប្រវត្តិសាស្ត្រនិងបុរាណវិទ្យាបង្ហាញពីភាពអស្ចារ្យ មហាចក្រភពខ្មែរ ឬហៅថា កាំប៊ុយហ្សាដេសា (Empire Khmer Kambujadeca) នៅសតវត្សរ៍ ទី១១-១២-១៣ ដែលបានកាន់កាប់ស្ទើរតែទាំងស្រុងក្នុងឧបទ្វីបឥណ្ឌូចិន និងមួយភាគធំនៃទឹកដីសៀម។ លោក Andre Migot បានសរសេរបន្តថា ភាពខុសគ្នាដែលបានកើតមានឡើង រវាងប្រទេសវៀតណាម និងប្រទេសខ្មែរ មិនមែនជាភាពចៃដន្យនៃមជ្ឈដ្ឋានភូមិសាស្ត្រនោះទេ។ ការពិតជាក់ស្តែងជួរភ្នំអណ្ណាមបានខណ្ឌចែកតំបន់ពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នារួចទៅហើយ ហើយមនុស្ស ភាសា វប្បធម៌ សាសនា និងការរស់នៅខុសគ្នាទាំងស្រុងតែម្តង។ មានន័យថា មានពិភពពីរដាច់ដោយឡែកពីគ្នា គឺប្រទេសវៀតណាមជាពិភពចិន ប្រទេសខ្មែរជាពិភពឥណ្ឌា។

ចាប់តាំងពីសតវត្សរ៍ទី២ រហូតដល់ទី៦ នៃគ្រិស្តសករាជ គឺជាសម័យកាលមួយហៅថា សម័យកាល Proto-Khmer បានផ្សាយគ្រប់ទិសទី។ សម័យនេះហើយ ក្រុមប្រវត្តិវិទូបានសរសេរថា ជាសម័យកាលអារ្យខ្មែរដ៏រុងរឿង និងរីកចម្រើនដ៏អស្ចារ្យ (សម័យហ្វូណន)។ ពេលនោះពុំទាន់មានព្រះរាជាណាក្រកម្ពុជានៅឡើយទេ គេស្គាល់តែ***នគរហ្វូណន ឬប្រទេសហ្វូណន*** ប៉ុណ្ណោះ។ ហេតុដូចម្តេចបានជានគរហ្វូណនល្បីល្បាញខ្លាំងម្ល៉េះ កាលសម័យនោះ?

លោក Louis Malleret បូរាណវិទូដ៏ឆ្នើម បានសរសេរ និងបោះពុម្ពផ្សាយដោយសាលាបារាំងចុងបូព៌ាប្រទេសថា ហ្វូណនមានកំពង់ផែដ៏សំខានមួយនៅ អូរ កែវ បារាំងហៅថា អុក អែវ ជាទីប្រជុំនៃអ្នកជំនួញមកពីគ្រប់ទិសទីនៃពិភពលោក។ កំពង់ផែនេះ មិនត្រឹមតែទទួលសំពៅមកពីប្រទេសចិន ម៉ាឡេស៊ី និងឥណ្ឌាប៉ុណ្ណោះទេ ក៏មានមកពីប្រទេសហូល្លង់ផងដែរ។

កំពង់ផែអូរ កែវ ស្ថិតនៅខេត្តពាមបន្ទាយមាស កម្ពុជាក្រោម យួនបានប្តូរទៅជាខេត្តហា ទៀង ទៅជា កៀង យ៉ាង នៅជាប់ព្រំដែនខេត្តកំពត បច្ចុប្បន្នក្លាយជាកូនភ្នំតូចមួយមានរាងចតុកោណកែង មានទទឹង ១គីឡូម៉ែត្រកន្លះ បណ្តោយ ៣គីឡូម៉ែត្រ។ ស្ថិតនៅទិសអាគ្នេយ៍ជើងភ្នំបាថេ។

លោក Louis Malleret បានសរសេរទៀតថា អូរ កែវ មិនមែនត្រឹមតែបុរីសមុទ្រនោះទេ តែជារាជធានីដ៏ទំនើបរបស់ហ្វូណន ឬនគរភ្នំ ទៀតផង។ ដោយសារការរីកចំរើននេះហើយ ទើបព្រះមហាក្សត្រខ្មែរបានសាងរាជធានីនៅព្រៃគ ឬព្រៃនគរ យួនបានប្តូរជា សៃហ្គន បច្ចុប្បន្នជាទីក្រុងហោជីមិញ។ បើតាមលោក Sylvestre ដែលបានសរសេរនៅក្នុងសៀវភៅរបស់លោកឈ្មោះ អាណាចក្រអណ្ណាម ថា ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរទាំងឡាយបានសោយរាជ្យនៅរាជធានីព្រៃនគរប្រហែល ២៨៩ឆ្នាំ មុនគ្រិស្តសករាជ។

វេទិកាសាធារណៈ ស្តីពី ទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោម
រៀបចំដោយ អង្គការ សមាគមខ្មែរកម្ពុជាក្រោម
រាជធានីភ្នំពេញថ្ងៃទី ០៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤

ឆ្នាំ១៩២០ ក្រុមបូរាណវិទ្យាមួយក្រុមបានថតទិដ្ឋភាពទឹកដីកម្ពុជាក្រោមទាំងមូលពីលើអាកាស ហើយបានឃើញតំបន់ អូរ កែវ មានព្រែកជីកជាច្រើន ហើយកន្លែងខ្លះមានសណ្ឋានជាទីក្រុងទៀតផង។ រហូតដល់ថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៤៤ លោក Louis Malleret បូរាណវិទូបារាំង បានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវទៅលើសំណង់ចាស់ៗទាំងនោះឡើងវិញ ហើយបានកកាយជីករុករក ដើម្បីរកវត្ថុបុរាណទាំងឡាយនៅទីនោះ យកមកធ្វើការពិសោធន៍។

លោក Louis Malleret បានសរសេររៀបរាប់ថា អូរ កែវ ប្រហែលជាទីក្រុងវ៉ឺនីស (Venice) របស់ ***ហ្វូណន*** ដែលជាទីក្រុងដ៏ធំបំផុតនៅអាស៊ីនេះហើយ ព្រោះជាបុរីដ្ឋានមួយនៅជាប់មាត់ទឹក ដែលមានសង់ជាគេហដ្ឋានតំរៀបជាជួរដោយសម្ភារៈស្រាលៗទៅតាមការប្រែប្រួលនៃធារាសាស្ត្រធម្មជាតិ។ ដោយការខិតខំប្រឹងប្រែងស្រាវជ្រាវយ៉ាងសកម្ម ក្រុមអ្នកបុរាណវិទូ បានកាយរកឃើញគ្រឹះព្រះវិហារធ្វើអំពីថ្មនៅសេសសល់កប់យ៉ាងជ្រៅក្នុងស្រទាប់ដី។ រកឃើញឧបករណ៍ថ្មរំលីង គ្រឿងចានឆ្នាំងធ្វើពីដី គុជ ខ្សែក កងដៃធ្វើអំពីកែវ អំពីថ្មដ៏មានតម្លៃ រូបចម្លាក់សរណោវត្ថុធ្វើអំពីសណាប៉ាហាំង វត្ថុធ្វើអំពីដែក អំពីមាសប្រនាណ ១៣០០មុខ ទម្ងន់ ១១២០គីឡូក្រាម។

ដោយកំណាយឃើញជាក់ស្តែងបែបនេះ សារព័ត៌មានរបស់យួនឈ្មោះ Le Journal d'Extrême-Orient ចេញផ្សាយថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៦២ បានចុះផ្សាយនូវសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាផ្លូវការមួយរបស់អាជ្ញាធរយួននៅខេត្តពាមបន្ទាយមាស (យួនប្តូរទៅជា ហា តៀង ទៅជា កៀង យ៉ាង) ដោយបានវាយតម្លៃនិងទទួលស្គាល់យ៉ាងច្បាស់ថា អូរ កែវ ពិតជាទីក្រុងវ៉ឺនីស (Venice)។ នេះ បញ្ជាក់ឲ្យឃើញច្បាស់ថា យួនបានទទួលស្គាល់ការពិតនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ជាទឹកដីខ្មែរយ៉ាងពិតប្រាកដ។

ចំណែកលោក Dauphin Meunier បានសរសេរសង្ខេបការងាររបស់ពួកឯកទេសស្រាវជ្រាវរកឃើញអូរ កែវ ថាផ្នែកកសិកម្មក៏មានការរីកចម្រើនខ្លាំងណាស់ដែរ។ ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរទាំងឡាយនៃនគរហ្វូណន បានយកព្រះទ័យទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំងចំពោះកសិកម្ម។ ព្រះអង្គបានត្រាសបង្គាប់ឲ្យប្រជានុរាស្ត្រកសាង និងថែរក្សាអាងទឹក ជីកប្រឡាយបញ្ចូលទឹកសាបបានជាង ២០០គីឡូម៉ែត្រ។ ព្រះអង្គបានប្រែក្លាយទឹកដីហ្វូណនទៅជាទឹកដីមានជីវជាតិសម្រាប់កសិកម្ម។ ជាមួយគ្នានេះ លោកបេសកជនចិនបាននិទានរៀបរាប់ថា ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរទាំងឡាយនៃនគរហ្វូណន មានការប៉ិនប្រសប់ខ្លាំងណាស់ក្នុងនយោបាយកសិកម្ម ព្រះអង្គបានប្រែក្លាយទឹកដីហ្វូណន ជាទឹកដីកសិកម្មដ៏ប្រណិត មានការរីកចម្រើនយ៉ាងក្រៃលែង។

ថ្មីៗនេះ លោក ង្វៀង មិញ សាង Nguyen Minh Sang ប្រធានមន្ទីរវប្បធម៌ខេត្តមាត់ជ្រូក (យួនប្តូរជា អាង យ៉ាង) នៃអាជ្ញាធរវៀតណាមកុម្មុយនិស្ត បច្ចុប្បន្ន បានទទួលស្គាល់ដោយគ្មានអល់អែកថា វប្បធម៌ អូរ កែវ ឬអុក អែវ គឺជាមរតកវប្បធម៌របស់ខ្មែរយ៉ាងពិតប្រាកដ ដែលមានតាំងពីសតវត្សរ៍ទី១ មកម្ល៉េះ។ លោក ង្វៀង មិញ សាង Nguyen Minh Sang បានបន្តទៀតថា កេរតំណែលនៃវប្បធម៌ខ្មែរនេះ ត្រូវបានរកឃើញនៅគ្រឹស្តសករាជ១៩៤២ ហើយបានចាប់ធ្វើការស្រាវជ្រាវនៅគ.ស១៩៤៤ រហូតដល់ ឆ្នាំ១៩៨៣ ។ នៅក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវគាស់កកាយនេះ បានរកឃើញវត្ថុបុរាណមួយចំនួន ដូចជាគ្រឿងប្រើប្រាស់ប្រចាំថ្ងៃ ថ្មចម្លាក់ លិង្គព្រះឥសូ គ្រឿងអលង្ការ ឧបករណ៍តន្ត្រីយ៍ សម្លៀកបំពាក់ និងឥដ្ឋសម្រាប់ប្រើប្រាស់ជាសំណង់ផ្សេងៗជាដើម។ លោក ង្វៀង មិញសាង បានបញ្ជាក់ទៀតថា មរតកវប្បធម៌អូរ កែវ ដែលបានតម្កល់ទុកនៅសារមន្ទីរវប្បធម៌ខេត្តមាត់ជ្រូក Chau Doc មានជាង ១០.០០០មុខ ហើយត្រូវបានរដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម ទទួលស្គាល់ជាថ្នាក់ជាតិនៅឆ្នាំ១៩៨៩។

អំពីប្រទេស ហ្វូណន និងអាណាចក្រភ្នំ

តាមការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់យើងបានឲ្យឃើញថា ពាក្យហ្វូណន ឬ អាណាចក្រភ្នំ គឺជាពាក្យតែមួយសម្រាប់ហៅប្រទេសខ្មែរកាលពីសម័យដើម។ ក្រៅពីឈ្មោះ ហ្វូណន ឬអាណាចក្រភ្នំ ប្រជារាស្ត្រខ្មែរបានហៅម្យ៉ាងទៀតថា គោកធ្លក ឬ នគរគោកធ្លក។ ក្រុមអ្នកឯកទេសខាងប្រវត្តិសាស្ត្រនៃប្រទេសកម្ពុជាបានសរសេរថា នៅដើមគ្រិស្តសករាជ អាណាចក្រភ្នំ គឺជាប្រទេសមួយដ៏សំខាន់នៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍យើងនេះ។ ពាក្យហ្វូណន ត្រូវបានក្រុមអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រកត់ត្រាជាឈ្មោះនៃទឹកដីខ្មែរតាំងពីសម័យដើមនៃគ្រិស្តសករាជជារៀងរហូតមក។

លោក George Cœdès បានសរសេរក្នុងសៀវភៅរបស់លោកឈ្មោះ The Indianized States of Southeast Asia, A.D.1968, A.D.1975, first published in A.D.1948 as Les états Hindouisés d'Indochine et d'Indonésie ដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅឆ្នាំ១៩៦៤ថា ពាក្យហ្វូណន ត្រូវនឹងពាក្យខ្មែរបូរាណថា វ្នំ ដែលសព្វថ្ងៃបានហៅក្លាយមកជាភ្នំ។ លោក George Cœdès បានបញ្ជាក់ថា ព្រះមហាក្សត្រកាលពីសម័យនោះគេហៅថា ស្តេចភ្នំ ពាក្យខ្មែរបូរាណហៅថា កុរុងវ្នំ ត្រូវនឹងពាក្យសំស្ក្រឹតថា បវិពតភូបាល ឬ សៃលរាជ។ លោក George Cœdès បានសរសេរបន្តទៀតថា ឯកសារចិនបាននិយាយយ៉ាងច្បាស់ថា ព្រះមហាក្សត្រដែលសោយរាជ្យនៅអាណាចក្រភ្នំ មានឋានន្តរនាមថា គូឡុង គឺក្រុង ដូចសព្វថ្ងៃមានន័យថា ស្តេចសោយរាជ្យ ។ ដូច្នេះហ្វូណន ចិនហៅតាមឋានន្តរនាមរបស់ព្រះមហាក្សត្រអាណាចក្រភ្នំ គឺកុរុងភ្នំ។

សរុបសេចក្តីមក អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងប្រវត្តិវិទូទាំងឡាយបានយល់ស្របគ្នាថា ហ្វូណន ឬ នគរភ្នំ ស្ថិតនៅត្រង់វាលទំនាបនៃទន្លេមេគង្គ គឺកម្ពុជាក្រោមនេះឯង។

ការបង្រួបបង្រួម ហ្វូណន និងចេនឡា

តាមឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រនៃពង្សាវតាខ្មែរបានសរសេរថា ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរព្រះនាម ព្រះនាងលីវយី ឬសោមា ជាបឋមក្សត្រខ្មែរបានឡើងសោយរាជ្យគ្រប់គ្រងទឹកដីកម្ពុជាក្រោមដំបូងបង្អស់។ ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមកាលពីសម័យនោះមានឈ្មោះថា នគរហ្វូណន ។ ការសោយរាជ្យសម្បត្តិនៃរាជវង្សខ្មែរបានបន្តនៅលើទឹកដីកម្ពុជាក្រោមរហូតដល់ឆ្នាំ៥៥០នៃគ្រិស្តសករាជ ទើបមានការបង្រួបបង្រួមដ៏ធំមួយនៃរាជាណាចក្រហ្វូណន និងចេនឡាលើ (ចេនឡាដីគោក) ទៅជាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ស្ថាបនិកដំផ្ទើមនៃការបង្រួបបង្រួមបង្កើតបានទៅជាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា រហូតបច្ចុប្បន្ន ដែលអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រកំពូលៗបានទទួលស្គាល់នោះ គឺព្រះបាទភវវរ្ម័ន ។

ចាប់តាំងពីការកកើតទឹកដីនៃរាជាណាចក្រខ្មែរ ទាំងនគរហ្វូណនក្តី ចេនឡាក្តី រហូតដល់មានការរួបរួមបង្កើតបានទៅជាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក្តី ពុំដែលឃើញមានវត្តមានជនជាតិយួននៅលើទឹកដីខ្មែរទេ។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៦២៣ ក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ ទើបឃើញវត្តមានជនជាតិយួនដំបូងបង្អស់នៅលើទឹកដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺតាមរយៈរាជាភិសេកព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ ជាមួយបុត្រីនៃរាជវង្សយួន ។

មានន័យថា មុននឹងមានការបង្រួបបង្រួមប្រទេសទាំងពីរ ហ្វូណន និងចេនឡា ព្រះរាជវង្សនៃបឋមក្សត្រខ្មែរបានសោយរាជ្យនៅនគរហ្វូណន ដំបូងគេរហូតដល់មានការបង្រួបបង្រួមទៅជាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងគ.ស៥៥០។ ក្នុងនោះមាន ព្រះនាង លីវ យី ឬសោមា, ព្រះបាទហ៊ុន ទៀន, ព្រះបាទហ៊្វី ហ្វាន់ ហៀន, ព្រះបាទហ្វាន់ ហ្វាន, ព្រះបាទហ្វាន់ ម៉ាន់, ព្រះបាទហ្វាន់ចន្ទ, ព្រះបាទហ្វាន់ស៊ីយ៉ុន,

ព្រះបាទ ជូ ចិន្តាន, ព្រះបាទសុទ្រវរ្ម័ន, ព្រះបាទ ស្រីសត្តវរ្ម័ន, ព្រះបាទកោណ្ឌញ្ញវរ្ម័ន, ព្រះបាទរុទ្រវរ្ម័ន និងព្រះបាទភវវរ្ម័ន (ព្រះមហាក្សត្របង្រួបបង្រួមប្រទេសមុនគេ) ។

ភស្តុតាងសក្ការៈវត្ថុនៅកម្ពុជាក្រោម (ហ្វូណន)

ដោយពុំមានលទ្ធភាព និងកង្វះឯកសារ យើងសូមលើកយកតែកន្លែងសំខាន់ៗខ្លះមកបញ្ជាក់ជាភស្តុតាងតែប៉ុណ្ណោះ។

នៅខាងត្បូងភ្នំខ្លោ និងភ្នំបាថេ ឃើញមានចារឹកថ្មបីដុំ ដែលសុទ្ធតែចែងអំពីប្រវត្តិរបស់ស្តេច ជាហេតុធ្វើឲ្យយើងសន្និដ្ឋានបានថា ជាកន្លែងព្រះមហាក្សត្រខ្មែរជំនាន់ដើមគង់នៅ។

នៅភ្នំសំ (នូយ សំ) យើងឃើញព្រះទេវរូបសិរៈមួយព្រះអង្គ និងព្រះសុរង្គស្តេចគំលង់ដែលយើងធ្លាប់ប្រទះឃើញនៅអង្គរវត្តមួយព្រះអង្គផងដែរ។

នៅព្រែកឫស្សី (កឹង ថើ) យើងឃើញរូបព្រះសិរៈដ៏ល្អប្រណិតមួយព្រះអង្គធ្វើអំពីទងដែង។

នៅកោះ ឡាញ់ យើងឃើញព្រះពុទ្ធរូបមួយព្រះអង្គមុនសម័យអង្គរធ្វើអំពីឈើ។

នៅខាងក្រោមទន្លេបាសាក់ នៅពីខាងជើងទីរួមខេត្តឃ្លាំង ចម្ងាយប្រហែល ១០គីឡូម៉ែត្រ យើងឃើញមានកន្លែងតាំងបូរាណវត្ថុជាង ២០កន្លែង និងមានរូបចម្លាក់មួយមិនសម័យអង្គរទៀតផង។

នៅសារមន្ទីរទីក្រុងព្រៃនគរ យើងឃើញមានវត្ថុបូរាណយ៉ាងច្រើន ទាំងមុនសម័យអង្គរនិងក្រោយសម័យអង្គរ។

ភស្តុតាងនៃប្រាសាទខ្មែរនៅកម្ពុជាក្រោម

លោក Etienne Edmond Lunet De Lajonquiere បានសរសេរនៅក្នុងសៀវភៅរបស់លោក ភាគទី៣ ទំព័រ ៨៦៨ ទៅ ៨៨១ថា ដោយហេតុថា ទឹកដីកម្ពុជាក្រោមជាទឹកដីរបស់ខ្មែរ ដូច្នេះសម្បូរណ៍ទៅ ដោយប្រាសាទនិងសិល្បៈប្រកបដោយទេពកោសល្យដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ដូចគ្នានិងសិល្បៈនៃប្រាសាទទាំងឡាយនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានេះដែរ។ ប្រាសាទទាំងនោះ គឺ៖

ប៉មចុតម៉ាត់ឬបាបូ(Tour de Chot Mat ou Ba Bo)ប្រាសាទនេះសង់អំពីឥដ្ឋសម័យដើម មានពីរជាន់រាងដូចជាប៉ម ឬសើន។ ក្បាច់រចនាមិនសូវសម្បូរណ៍ទេ គឺគ្រាន់តែជាប៉មមួយ ដែលមានសណ្ឋានដូចប្រាសាទតូចៗខ្លះនៅអង្គរធំ។

នៅខេត្តរោងដំរី (តី នីញ) នៅខេត្តរោងដំរីមានភ្នំមួយហៅថា ភ្នំជើងបាដែង បច្ចុប្បន្នយួនប្តូរទៅជាភ្នំបាឌែង។ នៅលើភ្នំនេះមានវត្តព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរមួយមានអាយុរាប់ពាន់ឆ្នាំ គឺតាំងពីសម័យមហា អំណាចខម គ្រួតត្រាដែនដីសុវណ្ណភូមិម្ល៉េះ។ នៅទីនោះ យើងប្រទះឃើញលឹង្គព្រះឥសូរធ្វើពីថ្មសម្លៀងមួយយ៉ាងធំ មានបដិមាទេពធីតាមួយព្រះអង្គ ដើមដៃទេវរូបមួយកំណាត់ មុខលឹង្គព្រះឥសូរមួយកំណាត់បដិមាព្រះបាទអាសោករាជមួយ ព្រះបដិមាព្រះសិរៈមួយព្រះអង្គ ដែលមានបល្ល័ង្កទ្រូវរូបមនុស្សប្រុសមួយ បដិមាព្រះវិស្ណុតូចមួយព្រះអង្គ ។ល។

នៅបុង បឹន (Bung Binh) នៅច្រាំងម្ខាងនៃព្រែកព្រៃនគរ យើងឃើញមានសំណល់ប្រាសាទមួយទើបបែកបាក់។

សីលាចារឹកនៅភូ ហ៊ុយ នៅភូ ហ៊ុយ មានវត្ថុដ៏សំខាន់បំផុត ដែលបានបញ្ជាក់អំពីសីល្បៈ និងអារ្យធម៌ខ្មែរនៅទីនោះ គឺមានសិលាចារឹកមួយផ្ទាំង ដែលសរសេរជាភាសាសំស្ក្រឹតពីរបន្ទាត់ និងជាភាសាខ្មែរ ១៤បន្ទាត់។

នៅទៀ អ៊ី ហូ Tea I Ho មានប្រាសាទមួយនៅសល់នៅឡើយ។ ប្រាសាទនេះសាងអំពីឥដ្ឋហើយ មានទេវរូបព្រះវិស្ណុមួយព្រះអង្គតាំងនៅក្នុងប្រាសាទផងដែរ។

នៅភ្នំបាថេ មានបុរាណវត្ថុជាច្រើន ដែលជាសក្ខីកម្មបញ្ជាក់អំពីសល្បៈរបស់ខ្មែរឥតប្រកែកបាន និងមានឃើញសំណល់ប្រាសាទមួយ និងសិលាចារឹកពីរផង ។ល។

តស្តុតាងផ្អែកលើអត្ថបទជាឯកសារ

តាមការស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងឡាយ ទាំងជាភាសាខ្មែរក្តី ភាសាវៀតណាមក្តី ភាសាបារាំងក្តី សុទ្ធសឹងឃើញថា ទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ជាទឹកដីរបស់ខ្មែរ មិនអាចប្រកែកបាន។ វត្តមានយួននៅលើទឹកដីខ្មែរដំបូងបង្អស់ គឺនៅក្នុងឆ្នាំ១៦១៨ តាមរយៈព្រះរាជអគ្គមហេសីព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ ឈ្មោះកូជីន (ព្រះ នាងទី៩) ជាបុត្រីស្តេចយួនឈ្មោះ ង្វៀង សាយ វឿង។នៅឆ្នាំ១៦២៣ក្នុងរជ្ជកាលព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ដដែល ព្រះចៅក្រុងវេ ង្វៀង សាយ វឿង បានបញ្ជូនគណៈប្រតិភូមួយក្រុមមកគាល់ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជានៅ រាជធានីឧត្តុង្គ។ ក្រៅពីការលើកសរសើរបញ្ចើចបញ្ចើព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ គណៈប្រតិភូយួនក៏បានស្នើ សុំកោះក្របី (ព្រៃនគរ) ដើម្បីហ្វឹកហាត់កងទ័ពច្បាំងជាមួយយចិន ឯកសារខ្លះថា ដើម្បីធ្វើគ្រឹះស្ថានជំនួញក្នុងរយៈពេល ៥ឆ្នាំ។ (សៀវភៅ "អំពីព្រៃនគរ" របស់លោក Jean Bouchot ទំព័រទី១២)។

ឆ្លើយតបនឹងសំណើរបស់ព្រះចៅក្រុងវេ ព្រះបាទជ័យជេដ្ឋាទី២ បានយល់ព្រមអនុញ្ញាតឲ្យព្រះចៅក្រុងវេ ខ្ចីដីព្រៃនគរចំនួន ៥ឆ្នាំ។

លោក Petrus Jean Baptiste និង Truong-Vinh-Ky បានសរសេរក្នុងសៀវភៅរបស់លោកឈ្មោះ មេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រយួន ភាគ២ ក្បាលទី៥ ទំព័រ ១៣៥ - ១៣៦ (Cours D'Histoire Annamite V1-2: A L'usage Des Ecoles De La Basse-Cochinchine (1875) (French Edition) Vol 11 Torme 5, pages 153 - 136)ថា នៅមុនឆ្នាំ១៦៥៨ មានពួកមនុស្សជាច្រើនបានចូលមកកម្ពុជាក្រោមយ៉ាងអនាធិបតេយ្យ មានពួកចោរប្លន់ មានពួកទាហានរត់ចោលជួរ(ពួកយួន) មកនៅលាយឡំជាមួយនិងប្រជារាស្ត្រខ្មែរតាមស្រុកស្រែចំការ រួចហើយតាំងទីលំនៅទីនោះតែម្តង។ ជាពិសេសពួកយួនទាំងនោះក្តាប់យកផ្នែកកសិកម្ម គឺនៅ ម៉ូ សិយ ក្នុងខេត្តព្រះសួគ៌ា (បារៀ) ខេត្តដូន ណៃ (ដុង ណាយ) និងខេត្តកំពង់ស្រកាត្រី (បៀងហ្វា)។ ដូច្នេះហើយទឹកដីខ្មែរកម្ពុជាក្រោម បានធ្លាក់ទៅកណ្តាប់ដៃពួកយួនបន្តិចម្តងៗចាប់ពីពេលនោះរហូតមក។

លោក Jean Bouchot ក្នុងសៀវភៅរបស់លោកអំពីព្រៃនគរ ត្រង់ទំព័រ ១៦ និងលោក Muraត្រង់ទំព័រ ៦៤ បានសរសេរថា នៅឆ្នាំ១៦៧៥ រដ្ឋាភិបាលអាណ្ណាម បានប្រគល់មកឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា វិញនូវខេត្តមួយចំនួន ដែលខ្លួនបានដណ្តើមយក ដូចជាខេត្តព្រះសួគ៌ា, ខេត្តកំពង់ស្រកាត្រី និងខេត្តនានា មួយចំនួនទៀត ដែលខ្លួនបានរុករានទន្ទ្រានយកក្នុងពេលដែលខ្មែរមានវិបត្តិផ្ទៃក្នុង។

នៅក្នុងសៀវភៅ យ៉ាឌីន ទុងជី (Gia Dinh thong chi) របស់លោក ត្រឹង ហ្វាយឌឹក Trịnh Hoài Đức (1765 - 1825) ដែលជាប្រវត្តិវិទូដ៏ល្បីរបស់យួន ក្នុងឆ្នាំ១៨៣០បានសរសេរទទួលស្គាល់យ៉ាងច្បាស់ថា ទឹកដីទាំងអស់នៃខេត្តម៉ូ សិយ (យួនហៅថា Mo Xoai) និងខេត្តដូនណៃ (យួនហៅថា Dong Nai) ត្រូវបាន ពួកអណ្ណាមអាវាសែចូលកាន់កាប់។ ហើយពួកអណ្ណាមអាវាសែទាំងនោះ បានទាំងចូលទៅរស់នៅលាយ ឡំជាមួយប្រជារាស្ត្រខ្មែរទៀតផង។

លោក ត្រឹង ហ្វាយឌឹក បានគូសបញ្ជាក់ទៀតថា ពួកអណ្ណាមទាំងនោះក្តោបក្តាប់ផ្នែកកសិកម្ម។ ខ្មែរពេលនោះខ្លាចសន្តិវង្សអណ្ណាមជាទីបំផុត មិនហ៊ានងើបតវ៉ាឬប្រឆាំងពួកអណ្ណាមដែលធ្វើអាណានិគមលើទឹកដីរបស់ខ្លួនឡើយ។

ព្រះករុណាព្រះមហាវីរក្សត្រ ព្រះបាទអង្គ ឌួង បានផ្ញើព្រះរាជសារជាច្រើនច្បាប់ ដើម្បីទាក់ទងព្រះចៅណាប៉ូឡេអុងទី៣ Napoleon III នៃប្រទេសបារាំងឲ្យជួយអន្តរាគមន៍យកកម្ពុជាក្រោមមកវិញ។ក្នុងនោះឃើញមានព្រះរាជសារមួយច្បាប់នៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៨៥៥ បានថ្វាយព្រះចៅអធិរាជ ណាប៉ូឡេអុងទី៣ តាមរយៈឯកអគ្គរាជទូតបារាំងនៅសិង្ហបុរី Singapore គឺលោក Louis Charles de Montigny ដើម្បីទាក់ទង ជាមិត្តភាព និងសហប្រតិបត្តិការ និងស្នើសុំជំនួយពីស្តេចណាប៉ូឡេអុងទី៣ ក្នុងកិច្ចការពារព្រះរាជាណា ចក្ររបស់ព្រះអង្គ។ ជាពិសេស ជួយវាយយកកម្ពុជាក្រោមមកវិញ។ ស្តេចណាប៉ូឡេអុង មិន ឆ្លើយតបនឹង រាជសារនេះទេ។

នៅឆ្នាំ១៨៥៦ ព្រះអង្គបានថ្វាយស្តេចណាប៉ូឡេអុងមួយច្បាប់ទៀត ។ ព្រះរាជសារបានបញ្ជាក់អំពីសិទ្ធិរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានៅលើទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ហើយសុំកុំឲ្យស្តេចណាប៉ូឡេអុងទទួលយកទឹកដីនៃផ្នែកណាមួយនៅកម្ពុជាក្រោម ដែលស្តេចអណ្ណាមថ្វាយឲ្យសោះ ព្រោះជាទឹកដីរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ។ ជាមួយនោះ ព្រះអង្គបានថ្វាយនូវដំរីការពារ ៤ក្បាល, ស្នែងរមាស ២,ថ្នាំគូរគំនូរពណ៌លឿងចំនួន ៥០Piculs, ស្ករ ៥Piculs, ម្រេច ៤Piculs ដល់ស្តេចណាប៉ូឡេអុង ផងដែរ។

នៅឆ្នាំ១៨៥៧ ព្រះករុណាព្រះបាទអង្គ ឌួង បានស្នើសុំជាថ្មីទៀត តាមរយៈ Monseigneur Jean-Claude Miche សុំឲ្យព្រះចៅណាប៉ូឡេអុងទី៣ បញ្ជូនទ័ពបារាំងមកវាយយកទឹកដីព្រៃនគរឲ្យខ្មែរ ដោយព្រះអង្គសន្យាថា នៅពេលដែលវាយដណ្តើមបាន ព្រះអង្គនឹងប្រទានប្រាក់ចំនួន ៥០០ណែនជាសគុណ។ ចំណែកព្រះអង្គរៀបចំទ័ពវាយយកខេត្តទ្រាំង (ខេត្តឃ្លាំង) ព្រះត្រពាំង,ក្រមួនស,មាត់ជ្រូក(ពង្សាវតាតំកល់នៅព្រះបរមរាជវាំង ទំព័រ ៧៥៥ Annales depose au Palais Royal, page 755)។

នៅពេលសង្គ្រាមលោកលើកទី២ ជប៉ុនបានកាន់កាប់កម្ពុជាក្រោមទាំងមូល។ ពេលនោះព្រះ ករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ បានផ្ញើព្រះរាជសារមួយច្បាប់ជូនអធិរាជជប៉ុន ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៤៥ បញ្ជាក់ជូនអធិរាជជប៉ុនអំពីសិទ្ធិរបស់កម្ពុជានៅលើទឹកដីកម្ពុជាក្រោម។

នៅថ្ងៃទី២០ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៤៨ ព្រះករុណា នរោត្តម សីហនុ បានផ្ញើព្រះរាជសារ ១ច្បាប់ ជូនស្នងការជាន់ខ្ពស់បារាំង ក្នុងការប្រឆាំងជំទាស់មិនឲ្យបារាំងទទួលស្គាល់សំណើរបស់ស្តេច បៅ ដាយ ក្នុងការស្នើឲ្យមានការរួបរួម Ky ទាំង៣គឺ ត្រុង គី, បាក់ គី និងណាម គី (Trung Ky, Bac Ky, Nam Ky)។ មានន័យថា យួនកណ្តាល, យួនខាងជើង និងយួនខាងត្បូង ជាប្រទេសយួនតែមួយ។ តែក្នុងព្រះរាជសាររបស់ព្រះអង្គបានប្រឆាំងដាច់ខាត ដោយបានលើកឡើងប្រាប់បារាំងថា យួនពុំមានទឹកដីឯណាយកទៅរួបរួមទេ គឺយកទឹកដីខ្មែរ ដែលយួនហៅថា ណាម គី ទៅរួបរួមតែប៉ុណ្ណោះ។

ក្នុងបទអន្តរាគមន៍របស់សម្តេចបវរសេដ្ឋា ស៊ីន សាន ក្នុងឋានៈតំណាងប្រទេសកម្ពុជា ថ្លែងចំពោះមុខក្រុមប្រឹក្សាជាន់ខ្ពស់នៃសហភាពបារាំង ក្នុងសម័យប្រជុំថ្ងៃទី២៩-៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៥១ ដោយបានរំលឹកអំពីលក្ខខ័ណ្ឌទាំងឡាយដែល ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ បានធ្វើឡើងជាសាធារណៈក្នុងឋានៈជាព្រះមហាក្សត្រនៃប្រទេសកម្ពុជា និងរដ្ឋាភិបាលរបស់ព្រះអង្គអំពីសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានៅលើទឹកដីកម្ពុជាក្រោម ។

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ បាននៅក្នុងមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី១២ ឆ្នាំ១៩៥៧ លើកទី១៥ ឆ្នាំ១៩៦០លើកទី១៦ ឆ្នាំ១៩៦១។ និក្ខេបបទរបស់ប្រទេសកម្ពុជាស្តីអំពីទឹកដីខ្មែរ (កម្ពុជាក្រោម) នៅវៀតណាមខាងត្បូង បានប្រគល់ជូនគណៈប្រតិភូបណ្តាប្រទេសជា សមាជិកទាំងអស់ (ក្នុងមហាសន្និបាតលើកទី១២)។ ថ្លែងទៅកាន់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ លើកទី១៦ ថ្ងៃទី២០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦១ ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ បានគូសបញ្ជាក់ ជូនមហា

សន្និបាតថា កូសាំងស៊ីន(កម្ពុជាក្រោម)បច្ចុប្បន្នវៀតណាមខាងត្បូង ជាទឹកដីរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលវៀតណាមបានដណ្តើមយកកាន់កាប់នៅពេលដែលបារាំងបានមកដល់នៅពាក់ កណ្តាលសតវត្សរ៍ទី១៩។

ភស្តុតាងសំអាងលើផែនទី

១-ផែនទីឥណ្ឌូចិននៅសតវត្សទី៧ និង ទី៨

តាមផែនទីទាំងនេះយើងបានមើលឃើញយ៉ាងច្បាស់លាស់បំផុតអំពីទីតាំងរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយនិយាយប្រៀបធៀបទៅនឹងប្រទេសជិតខាងរបស់ខ្លួន គឺប្រទេសសៀម ប្រទេសលាវប្រទេសអណ្ណាម និងនគរចម្ប៉ា ។ នៅក្នុងសៀវភៅ "ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា" ត្រង់ទំព័រទី ១១ (Histoire du Cambodge, Claudius Madrolle, A.D.1870 - A.D.1949) លោក ម៉ាដ្រុល បានសរសេរថា ផ្នែកដែនដីរួមនៅក្នុងព្រំដែន ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានេះហើយគឺជាផ្នែកទាំងស្រុងមួយនៃបូរណភាពទឹកដីរបស់ខ្មែរ(គឺជារបស់ខ្មែរទាំងស្រុង)។

២-ផែនទីឥណ្ឌូចិន ឥណ្ឌាខាងកើត

គូរនៅឆ្នាំ១៥៩៣ ដកស្រង់ពីសៀវភៅផែនទីភូមិសាស្ត្រUrtelina(ជំនួយស្មារតីឯកសាររបស់ក្រសួងការបរទេសនៃប្រទេសកម្ពុជា ស្តីអំពី ជនជាតិភាគតិចកម្ពុជា) ដែលគេបានគូរជា ថ្មីឥតមានកែប្រែ គំនូស (Traces) របស់ផែនទីគូរនាសតវត្សទី៧នោះ កូសាំងស៊ីនក្រោម ដែលកើតឡើងដោយដីដុះនិង ល្បប់ទន្លេមេគង្គជាទីតាំងបន្តនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានៅលើដីដុះធម្មជាតិ (Continuation GeologiqueឬGeological Continuation) នៃប្រទេសគោកធ្លក ។

៣-ផែនទីឥណ្ឌូចិនគូរនៅឆ្នាំ១៦៣៨

ចំនួន៣០ឆ្នាំក្រោយមកទៀត គេបានគូរផែនទីមួយទៀត ដែលបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា "កូសាំងស៊ីន បច្ចុប្បន្នដែលជាដែនដីប៉ែកសមុទ្ររបស់កម្ពុជា នៅតែជាផែនដីទាំងមូលរួមក្នុងប្រទេសកម្ពុជា លាតសន្ធឹងតែម្នាក់ឯងគត់ រហូតដល់សមុទ្រ ជាព្រំដែនខាងត្បូងនិងអាគ្នេយ៍របស់ប្រទេសនេះ" ។

៤-ផែនទីមហាអាស៊ីបូព៌ា

ផែនទីមហាអាស៊ីបូព៌ា (ដែលសម្គាល់តំបន់សមុទ្រប៉ែកខាងត្បូង) គូរនៅក្នុងសម័យបារាំងរុករានអាស៊ី បានដាក់ព្រំដែនយ៉ាងច្បាស់លាស់បំផុត ។ ផែនទីនេះបានទាំងបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ពីប្រទេសកម្ពុជា ដែលលាតសន្ធឹងចាប់ពីព្រំប្រទល់នៃប្រទេសលាវរហូតដល់សមុទ្រ (តាមខ្សែទន្លេមេគង្គ) ដោយក្រសោបកម្ពុជាក្រោមទាំងស្រុងមួយរបស់ព្រះរាជាណាចក្រខ្មែរ ។

៥-ផែនទីឥណ្ឌូចិនរបស់លោក រ៉ូបែរ គូរក្នុងឆ្នាំ១៧១៧

ផែនទីមួយទៀត ដែលគូរដោយលោក រ៉ូបែរ (Robert) ក្នុងឆ្នាំ១៧១៧ នៅក្នុងសៀវភៅ "ឥណ្ឌូចិន (Indochine) ទំព័រ ១១៧ ក្បាលទី១ បានផ្តល់ឯកសារថ្មីមួយទៀតថា កម្ពុជាក្រោមជាដែនដីរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។

៦-ផែនទីរបស់លោក ឌៀវីល **Durville** *ឆ្នាំ១៧៥៥*

ពេលខាងក្រោយបន្តិចមក គឺមុនសន្ធិសញ្ញាក្រុងវែរសៃ Versailles ឆ្នាំ១៧៨៧ ដែលចុះហត្ថលេខារវាងលោក អេវ៉េក ដាដ្រង់ (Eveque d'Adran) ជាតំណាងប្រទេសអណ្ណាមនិងប្រទេសបារាំង ហើយដែលតាមសន្ធិសញ្ញានេះ លោក អេវ៉េក ដាដ្រង់ បាននាំទាំងហានបារាំងមួយក្រុមចូលមកវាយយកកម្ពុជាក្រោមជាទឹកដីទាំងស្រុងរបស់ប្រទេសកម្ពុជា (សៀវភៅឥណ្ឌូចិន...ក្បាលទី១ ទំព័រទី ១៣៥ (L'Indochine Tome l, page 135) ។ល។

ការរៀបចំរដ្ឋបាលគ្រប់គ្រងដែនដីកម្ពុជារបស់ព្រះមហាក្សត្រខ្មែរ

ព្រះបាទអង្គចន្ទទី១ បានរៀបចំឡើងវិញនូវរដ្ឋបាលគ្រប់គ្រងដែនដីកម្ពុជាក្រោម ដូចខាងក្រោមៈ

នៅឆ្នាំ១៥២៨ ព្រះបាទអង្គចន្ទទី១ បានតែងតាំងពញាទែនឲ្យធ្វើជាចៅហ្វាយស្រុកបាសាក់ ដែលមានងារជា "ពញាអាធិករវង្សទែន " ។ ចៅហ្វាយស្រុកបាសាក់បានទទួលមរណភាពនៅឆ្នាំ១៥៥១ នៅក្នុងអាយុ ៧៣ឆ្នាំ។ ព្រះអង្គចន្ទ បានតែងតាំងពញាតាត ឲ្យបន្តវេនពីពញាទែន និងបានទទួលងារជាស្និទ្ធ ភូបាលតាត។ នៅក្នុងពេលនោះ ចៅហ្វាយខេត្តថ្មីៗបានសាងសង់នូវបន្ទាយទាំងឡាយ និងបានរៀបចំស្រុកបាសាក់ឡើងវិញ និងខេត្តទាំងអស់នៅកម្ពុជាក្រោម ។

នៅក្នុងស្រុកទ្រាំង ពញាតាត បានកសាងបន្ទាយមួយដូចបន្ទាយលង្វែក ដោយមានស្នាមភ្លោះនិងជញ្ជាំងធ្វើអំពីឬស្សី ។ ក្រោយពីមានទឹកជំនន់មួយមកស្និទ្ធភូបាលតាត បានបញ្ជាដល់ទាហានរបស់លោកឲ្យកសាងនូវជង្រុកស្រូវមួយនៅក្នុងទីក្រុងនៃស្រុកទ្រាំង ដើម្បីផ្ទុកស្រូវសម្រាប់អ្នកស្រុកទទួលទាន ក្នុងករណីដែលមានការរាំងស្ងួត ឬគ្រោះទុរ្ភិក្ស " ។ គឺចាប់ពីសម័យនោះមក អ្នកស្រុកបានហៅស្រុកទ្រាំងថា ជាស្រុកឃ្លាំងៗរហូតសព្វថ្ងៃ ។

នៅឆ្នាំ១៥៣៣ ស្និទ្ធភូបាលតាត បានបង្កើត "វត្តឃ្លាំង" ជាកន្លែងដែលគាត់បានរក្សាទុកនូវអ្វីទាំងអស់ ដែលគាត់សរសេរ ឬកត់ត្រាទុកអំពីសមិទ្ធិផលនានារបស់គាត់ ដែលរួមមាន

- ការកែប្រែស្រុកទ្រាំងទៅជាស្រុកឃ្លាំង
- ការបែងចែកស្រុកឃ្លាំង (កម្ពុជាក្រោម) ទៅជា ៥ខេត្ត ។
- ការរៀបចំកងទ័ពជើងគោក និងកងទ័ពជើងទឹក ។
- ការកំណត់បញ្ជារដ្ឋបាល និងគ្រឿងសព្វាវុធរបស់ទាហាន ។
- ទំនៀមទម្លាប់នៃការចូលឆ្នាំខ្មែរ
- ពិធីច្រត់ព្រះនង្គ័លសម្រាប់ដំណាំនៅក្នុងរដូវក្តៅ
- ល្បែងរបស់អ្នកចម្បាំង
- ពិធីបុណ្យអុំទូក

ស្និទ្ធភូបាលតាត បានបែងចែកស្រុកឃ្លាំង (កម្ពុជាក្រោម) ទៅជា ៥ខេត្ត គឺ

១-នៅកណ្តាល ជាខេត្តឃ្លាំង ជាមួយនឹងទីក្រុងនៃស្រុកទ្រាំង ឬឃ្លាំង ធ្វើជាទីរួមខេត្ត ។
២-ខេត្តព្រះត្រពាំង ដោយមានចៅហ្វាយស្រុកម្នាក់បានទទួលងារជា "មន្ត្រីសេនា បូរ័ក្សទេស" ។
៣-ខេត្តពលលាវ ដោយមានចៅហ្វាយស្រុកម្នាក់មានងារជា "មន្ត្រីអាជិកសេនា" ។
៤-ខេត្តក្រមួន ស ដោយមានចៅហ្វាយស្រុកម្នាក់មានការងារជា "មន្ត្រីពិជិតសេនា" ។
៥-ខេត្តបាភ៊ច ដោយមានចៅហ្វាយស្រុកម្នាក់មានងារជា "មន្ត្រីសេនាពជ័យសង្គ្រាម"។

ស្និទ្ធភូបាលបានទទួលមរណភាពនៅក្នុងអាយុ ៩៨ឆ្នាំ ។

កូនប្រុសរបស់លោកឈ្មោះ ឧកញ៉ា អាធិករវង្សា ឡុង បានបន្តវេនពីលោក ការបន្តវេនបានធ្វើពីឪពុកមកកូនដោយមានការយល់ព្រមពីព្រះមហាក្សត្រ ។

ឆ្នាំ១៥៥៦ នៅក្រោមរជ្ជកាលរបស់ព្រះបរមឥន្ទ្រារាជ (គ.ស.១៥៥៦ - គ.ស.១៥៦៧) ឡុង ជាកូនប្រុសរបស់ស្និទ្ធភូបាលតាត ត្រូវបានតែងតាំងជាចៅហ្វាយខេត្ត ឬអនុក្សត្រ នៅកម្ពុជាក្រោម ដោយបានទទួលងារជា "ឧកញ៉ា អាធិករវង្សា ឡុង"។ ងាររបស់ចៅហ្វាយខេត្តកម្ពុជាក្រោមនេះ បាន ស្ថិតនៅរហូតដល់អ្នកបន្តវេនផ្សេងៗទៀតរបស់ឧកញ៉ា ឡុង ដោយរាប់តាំងពីសម័យនោះមក ។

ប្រទេសកម្ពុជា
KAMPUCHEA (CAMBODIA)
ប្រទេសវៀតណាម
VIET NAM
RAONK DAMREI
TOUL TA MAOK
(CHHEU TEAL MUY)
CHANGVA TRAPEANG
(KRAPCUB SRAKA TREI)
PREI NOKOR
Prei Nokor
CHI-MUH THMEI
(KPG.KO)
BARACH
PHSARDEK
MOATCHRUK
MoatChruk
BAREA (PREAH SI KEA)
Barea (Preah Sukea)
MI SA
Mesa
PEAM
Peam
Kaoh Tunsay
Kaoh Trall
Barach
PsarDek
Lunghaor
LUNG HAOR
KAOH KOUNG
(DAMBAK KAONG)
Kaoh Koung
O Kabb
PREK RUSSEI
Prek Russei (Kampul Meas)
Kramoun Sâ (Reachea)
KPG. RUSSEI
(PHSOM AMBEUS)
Kpg Russei (Phsom Ambeus)
Kaoh Thom
Kaoh Trei
Kaoh Rai
Kaoh Nam Du
KRAMOUN SÂ
(REACHEA)
Preah Trapeang
PREAH TRAPEANG
Khleang (Basak)
KHLEANG (BASAK)
POLLEAV (POTHILEU)/
TOEK KHMAU
Polleav (PothiLeu)
Toek Khmau
Kaoh Tralach
Pt. of Toek Khmau (Cape of Cambodia)
កម្ពុជាក្រោម
KAMPUCHEA KROM
(COCHIN-CHINA)
SOUTHEAST ASIA
KAMPUCHEA KROM